

ชีวิตนานคร

ดร.สัจจิตา กาญจนพันธุ์*

แง่มุมหนึ่งของมนุษย์ในโลกสมัยใหม่ มนุษย์มีแนวโน้มที่จะอาศัยอยู่ในเมืองมากขึ้น มีวิถีชีวิตแบบชาวเมืองมากขึ้น ถ้าหากว่าเราย้อนอดีตไปหลายพันปี ประชากรส่วนใหญ่ในโลกจะอาศัยอยู่ในชนบท มีประชากรจำนวนไม่มากนักที่อาศัยอยู่ในเมือง ดังตัวเลขจากการศึกษาค้นคว้าของนักวิชาการหลายท่านได้แสดงให้เห็นว่าเมืองในอดีตมีจำนวนน้อย เป็นเมืองไม่ใหญ่โตนัก แต่เมื่อเวลาผ่านไปประชากรเพิ่มจำนวนมากขึ้น มีการพัฒนาเทคโนโลยีการเกษตร การค้า และอุตสาหกรรมมากขึ้น เกิดการรวมกลุ่มกันอยู่ในเมืองมากขึ้น ดังนั้นเมืองจึงเพิ่มจำนวน เมืองมีขนาดใหญ่ขึ้นทั้งในแง่การเพิ่มจำนวนประชากร และการขยายพื้นที่เมืองออกไปสู่ชนบทรอบนอก ปัจจุบันตัวเลขการสำรวจประชากรทั่วโลกในปี 2539 แสดงให้เห็นสัดส่วนของประชากรที่อาศัยอยู่ในเมืองเพิ่มขึ้น ประชากรเกือบครึ่งโลกอาศัยอยู่ในเมือง ในประเทศพัฒนาแล้วมีประชากรอาศัยอยู่ในเมืองราว ๆ 75% ของจำนวนประชากรทั้งหมด ในขณะที่ประเทศกำลังพัฒนามีประชากรอาศัยอยู่ในเขตเมืองเพียง 35% ถ้าพิจารณารายทวีป สัดส่วนประชากรเมืองส่วนใหญ่อยู่ในทวีปยุโรป อเมริกาเหนือ ลาตินอเมริกา และแคริบเบียน และโอเชียเนีย ซึ่งหมายถึงออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ และกลุ่มประเทศในมหาสมุทรแปซิฟิก ส่วนทวีปเอเชียมีจำนวนประชากรมากที่สุดในโลกก็จริง แต่สัดส่วนประชากรที่อาศัยในเมืองมีเพียง 33% เท่านั้น สำหรับภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ประเทศที่มีสัดส่วนประชากรในเมืองมากที่สุดที่อาศัยอยู่คือ สิงคโปร์ บรูไน มาเลเซีย และฟิลิปปินส์ สำหรับประเทศไทยสัดส่วนประชากรในเมืองค่อนข้างต่ำคือ 19% เท่านั้น แต่จังหวัดที่มีประชากรในเมืองหนาแน่นมากคือ กรุงเทพมหานคร ซึ่งมีประชากรในเมืองอาศัยอยู่ 100% รองลงไปคือนนทบุรี สำหรับเชียงใหม่มีสัดส่วนประชากรในเมืองเพียง 10.9% เท่านั้น

ในเมื่อแนวโน้มในอนาคตคนจะอาศัยอยู่ในเมืองมากขึ้น ชีวิตชาวเมืองสมัยใหม่จึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจอย่างยิ่ง ผู้คนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับชีวิตในเมืองมานานแล้ว เป็นความคิดเห็นที่ค่อนข้างหลากหลาย โดยทั่วไป มีความคิดกันว่าถ้าเทียบระหว่างเมืองกับชนบทชีวิตชาวเมืองดูจะดีกว่าชีวิตชาวชนบท แต่บางยุคบางสมัยและบางพื้นที่กลับมีผู้เห็นว่าชีวิตชนบทดีกว่าชีวิตในเมือง ถ้าหากว่าไม่นำชีวิตในชนบทมาเป็นตัวเปรียบเทียบกับชีวิตในเมืองแล้ว ดูแต่ชีวิตในเมืองอย่างเดียวก็ยังมีทัศนะของผู้คนที่ขัดแย้งกันเกี่ยวกับชีวิตในเมือง มีทั้งทัศนะในทางที่ชื่นชมเมืองบ้าง ทัศนะในทางที่ชิงชังเมืองบ้าง ทัศนะดังกล่าวก็ค่อนข้างจะ

-----

* ภาควิชาสังคมวิทยา-มานุษยวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

คล้ายคลึงกันไม่ว่าจะเป็นทัศนะในสังคมตะวันออกหรือในสังคมตะวันตก ลองพิจารณาเปรียบเทียบทัศนะระหว่างเมืองกับป่าในสังคมตะวันออกและตะวันตก เช่น สังคมไทยภาคเหนือถือว่าป่าเป็นแดนเถื่อน ไร้กฎเกณฑ์ ไร้อำนาจ ไร้ศีลธรรม และมักจะโยงป่ากับคำว่า ป่าเถื่อนในกลุ่มชนที่พูดภาษาตระกูลไตทั้งในประเทศไทยภาคเหนือ และในพม่า ในแคว้นยูนนานของจีน ในเวียดนามเหนือ คนที่พูดภาษาตระกูลไตเหล่านี้มีความคิดทำนองเดียวกันว่าเมืองเป็นแหล่งความเจริญ เป็นที่ประทับของพระมหากษัตริย์ธรรมราชา ผู้มีบุญญาธิการแผ่ปกคลุมไปยังพื้นที่โดยรอบ คำว่าเวียงกับวังจึงเป็นของคู่กัน แต่สำหรับพื้นที่ป่าป่าเป็นพื้นที่ไกลจากพระบรมโพธิสมภาร เป็นแดนเถื่อน เป็นที่สิงสู่ของภูตผีปีศาจ สัตว์ร้าย และชาวป่า ทัศนะของคนยุโรปก็ไม่ต่างไปจากทัศนะของคนไทย ป่าเป็นพื้นที่ที่มีต้นไม้ขึ้นหนาแน่น เป็นพื้นที่ที่ยังไม่ได้แผ้วถางมาทำการเกษตร เป็นพื้นที่ที่นักลว้เต็มไปด้วยภัยอันตรายลึกลับซุ่มซ่อนอยู่ ในขณะที่เมืองเป็นพื้นที่ที่เจริญแล้ว อย่างไรก็ตามถ้าหากเราจะพิจารณาเฉพาะทัศนะของผู้คนที่มาต่อเมืองก็ยิ่งพบว่าทัศนะเหล่านั้นขัดแย้งกัน

ในแง่หนึ่งเมืองเป็นที่ชื่นชอบของผู้คนบางกลุ่ม เป็นศูนย์กลางความเจริญก้าวหน้า ความทันสมัย เป็นแหล่งศิลปวิทยาการ เป็นแหล่งข้อมูลข่าวสาร เป็นแหล่งงาน เป็นสถานที่ที่ให้เสรีภาพส่วนบุคคล เป็นสถานที่ที่มีแสงสีสนุกสนานตื่นตาตื่นใจ ในช่วงศตวรรษที่ 18 และศตวรรษที่ 19 มีผู้ถึงกับกล่าวว่า ใครก็ตามที่เริ่มเบื่อหน่ายเมืองลอนดอน แสดงว่าเขาเริ่มเหนื่อยหน่ายกับชีวิตแล้ว ในทางตรงกันข้ามชีวิตในเมืองยังก่อให้เกิดทัศนะที่ค่อนข้างชิงชังเมือง ฝ่ายนี้มองว่าเมืองเป็นผลงานสร้างสรรค์ของมนุษย์ เมืองขาดความเป็นธรรมชาติ เมืองแปลกแยกจากธรรมชาติ เมืองเป็นสถานที่ที่ผู้คนอยู่อย่างแออัด เต็มไปด้วยโรคภัยไข้เจ็บ มีโจรผู้ร้ายชุกชุม ศีลธรรมเสื่อมทราม ผู้คนมากมายอยู่ใกล้ ๆ กันแต่ต่างคนก็ต่างอยู่ ขาดความรู้สึกเป็นสมาชิกของชุมชนร่วมกัน กวีผู้หนึ่งชื่อว่า William Wordsworth เขียนถึงชาวเมืองในศตวรรษที่ 18 ว่าชาวเมืองตั้งบ้านอยู่ใกล้กัน เป็นเพื่อนบ้านใกล้เรือนเคียงแต่กลับเป็นคนแปลกหน้าต่อกัน ไม่รู้จักแม้แต่ชื่อเสียงเรียงนามของเพื่อนบ้าน แม้ในศตวรรษที่ 20 ความคิดทำนองนี้ก็ยังไม่เปลี่ยนแปลง John Brack กล่าวไว้ว่า เมืองเป็นที่รวมหมู่ของฝูงชนจำนวนมาก แต่ว่าแต่ละคนกลับรู้สึกอ้างว้างโดดเดี่ยว จะเห็นได้ว่าทัศนะต่อเมืองในภาพรวมมีทั้งทางดีและทางร้าย ถ้าหากว่าเราจะลองแยกพิจารณาพื้นที่เมืองออกเป็นพื้นที่ย่อย ๆ ก็ยังจะพบทัศนะที่แตกต่างกันออกไปอีก คือทัศนะที่มีต่อพื้นที่ใจกลางเมืองกับพื้นที่ชานเมืองก็ต่างกัน ใจกลางเมืองซึ่งเป็นที่อยู่อาศัยของกรรมกร ถูกมองว่าเป็นมุมมืดของสังคม เป็นที่ช่องสุ่มอาชญากรรม ความไม่สะอาด ความไม่เป็นระเบียบเรียบร้อยทั้งปวง ซ้ำยังเป็นพื้นที่ที่มีความเสื่อมทรามทางศีลธรรมจรรยาด้วย แต่ชานเมืองมีภาพที่สดใสกว่าใจกลางเมือง เพราะมีพื้นที่ที่กว้างขวางสามารถใช้ชีวิตแบบครอบครัวได้ ผู้อยู่อาศัยในชานเมืองมีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน มีความผูกพันกันเป็นชุมชนบรรยาอากาศชานเมือง

ชวนให้รู้สึกอบอุ่น ไม่อ้างว้างเหมือนในใจกลางเมือง อย่างไรก็ตามกลุ่ม Feminist กลับมองว่าชีวิตชานเมืองกักกันแม่บ้านไม่ให้มีโอกาสออกนอกบ้านไปเปิดหูเปิดตา ต้องจมปลักอยู่กับงานบ้านและเลี้ยงดูเด็ก

ทำไมเมืองจึงก่อให้เกิดทัศนคติที่แตกต่างและค่อนข้างจะขัดแย้งกันอย่างนี้ เราอาจจะหาคำตอบได้โดยย้อนไปพิจารณาพัฒนาการของเมืองในอดีต เพราะว่าชีวิตในเมืองแตกต่างกันไปตามยุคสมัย สิ่งที่เกิดขึ้นในอดีตก็อาจจะส่งผลต่อมาถึงในปัจจุบันด้วย เราอาจจะลำดับพัฒนาการของเมืองได้คร่าว ๆ 3 ช่วงเวลา คือ เมืองยุคก่อนปฏิวัติอุตสาหกรรม เมืองในยุคอุตสาหกรรม และเมืองสมัยใหม่

สำหรับเมืองในยุคก่อนปฏิวัติอุตสาหกรรมนั้น นับตั้งแต่สมัยโบราณจนกระทั่งถึงคริสต์ศตวรรษที่ 18 มีเมืองเกิดขึ้นเมื่อมนุษย์รู้จักทำการเกษตรและตั้งถิ่นฐานเป็นหลักแหล่งแล้วอาศัยอยู่รวมกันในหมู่บ้าน หมู่บ้านค่อย ๆ เติบโตขึ้นจนกลายเป็นเมือง ปัจจัยที่ทำให้เกิดเมืองมีหลายประการ เมืองที่ตั้งขึ้นเพื่อเป็นเมืองศักดิ์สิทธิ์ เป็นศูนย์รวมจิตใจในด้านศาสนาและความเชื่อ เมืองที่เป็นศูนย์กลางการปกครอง เมืองที่เป็นศูนย์กลางการค้า เมืองที่ตั้งขึ้นด้วยเหตุผลทางด้านยุทธศาสตร์ และเมืองที่ตั้งขึ้นเพื่อจุดประสงค์เฉพาะอย่าง ตัวอย่างของเมืองที่เกิดขึ้นเพื่อเป็นศูนย์รวมจิตใจในแง่ศาสนาและความเชื่อ เช่น เมือง Jerusalem เมือง Megga เมืองนครวัด เมืองพาราณสี สำหรับเมืองที่เกิดขึ้นเพื่อเป็นศูนย์กลางการปกครอง เช่น เมือง Teotihuacan ของชนเผ่า Astec ในอเมริกากลาง เมือง Rome ของจักรวรรดิโรมัน เมืองปักกิ่งในจีน เมืองปาตลีบุตร ซึ่งเป็นเมืองหลวงของจักรวรรดิโมริยะในอินเดีย เมืองหลายเมืองมีบทบาทด้านการปกครองและการค้าทางทะเลพร้อม ๆ กัน เช่น เมือง Athens ของกรีซ เมือง Venice ในอิตาลี เมือง Edo ในญี่ปุ่นซึ่งปัจจุบันก็คือโตเกียว

เมืองจำนวนหนึ่งเกิดจากการมีทำเลดีในด้านยุทธศาสตร์ อย่างเช่น เมือง Machu Picu ในอเมริกาใต้ เมืองหลายเมืองเป็นเมืองสำคัญของจักรวรรดิในอดีต มีบทบาททั้งทางด้านยุทธศาสตร์และทางด้านการค้าควบคู่กัน เช่น จักรวรรดิโรมันมีการสร้างเมือง London, Paris, Serille, Cologne จักรวรรดิกรีซ สร้างเมือง Naples, Marseiller ไว้รองรับประชากร

จักรวรรดิเปอร์เซีย สร้างเมือง Marahanda หรือชื่อในปัจจุบันคือเมือง Samahanda อยู่ในเอเชียกลาง ซึ่งเมืองนี้ตั้งอยู่บนเส้นทางสายไหม เส้นทางการค้าโบราณผ่านทะเลทราย

เมืองในยุคก่อนอุตสาหกรรมเป็นที่อยู่ของชนชั้นนำของสังคม เช่น พระ, กษัตริย์, ขุนนาง พรั่งพร้อมไปด้วยข้าราชการ ข้าทาสบริวาร ช่างฝีมือ ตลอดจนพ่อค้า คหบดีต่าง ๆ

ลักษณะพิเศษของเมืองในยุคก่อนอุตสาหกรรม คือมีกำแพงเมืองล้อมรอบ มีประตูเข้าออก เพื่อให้ผู้ปกครองสามารถควบคุมการเข้าออกของผู้คนได้ ผู้ปกครองสามารถควบคุมการค้าและเก็บภาษีได้อย่างสะดวก ในเมืองมีลักษณะเป็นทั้งเมืองทั้งชนบทไปพร้อม ๆ กัน มีเรือกสวนไร่ นา บ้านเรือนที่ตั้งอยู่ก็ตั้งริมทางแคบ ๆ ใจกลางเมืองเป็นเขตวัง เป็นสถานที่ราชการ มีบ้านของชนชั้นนำอยู่ ส่วนพวกคนจนจะอยู่ตาม

ชายขอบเมือง ในเมืองจะมีการแบ่งย่านที่อยู่อาศัยและย่านใช้ที่ดินตามเชื้อชาติ ศาสนา หรืออาชีพ เช่น เมืองในยุโรปมีย่านชุมชนชาวยิวอยู่อย่างแออัด เมือง Teotihuacan ในอเมริกากลาง มีย่านช่างฝีมือและพ่อค้า

สำหรับเมืองในสมัยต่อมา คือเมืองในสมัยปฏิวัติอุตสาหกรรม ในศตวรรษที่ 18 ในช่วงนี้อังกฤษกลายเป็นมหาอำนาจทางทะเล มีกองทัพเรือที่ยิ่งใหญ่ มีอาณานิคมทั่วโลก อาณานิคมเหล่านี้เป็นแหล่งทรัพยากรที่อังกฤษนำกลับมาใช้ประเทศของตน เมืองลอนดอนกลายเป็นเมืองที่ใหญ่ที่สุดในโลกเพราะการค้าทางทะเลและเพราะการปฏิวัติอุตสาหกรรม ในช่วงนี้มีการปฏิวัติอุตสาหกรรม โดยเฉพาะอุตสาหกรรมทอผ้าและอุตสาหกรรมเหล็กกล้า ซึ่งใช้พลังงานและพลังงานจากถ่านหินในโรงงาน การปฏิวัติอุตสาหกรรมแพร่กระจายออกจากอังกฤษไปยังประเทศอื่น ๆ ในยุโรปและข้ามมหาสมุทรแอตแลนติกไปยังอเมริกาเหนือ ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นตามมาก็คือ ผู้คนจากชนบทพากันอพยพเข้ามาทำงานในโรงงานตามเมืองใหญ่ ๆ ในยุโรปและอเมริกาเหนือ ตอนนี้มีกรอกแบบอาคารที่ประหยัดเนื้อที่และประหยัดวัสดุก่อสร้าง สามารถจุคนได้จำนวนมากภายใต้หลังคาเดียวกันแต่อาคารเหล่านี้เป็นที่อยู่อาศัยที่ไม่ถูกสุขลักษณะ ตัวอย่างย่านชุมชนแออัดในเมือง เช่น ย่าน Covent Garden ในเมืองลอนดอน

ลักษณะการใช้ที่ดินในเมืองยุคอุตสาหกรรม จะแตกต่างจากเมืองในยุคก่อนอุตสาหกรรมก็คือใจกลางเมืองเต็มไปด้วยโรงงาน ร้านค้า ถัดมาเป็นที่พักของกรรมกรที่ค่อนข้างแออัด มีเส้นทางถนนและทางรถไฟเชื่อมระหว่างใจกลางเมืองออกไปยังนอกเมือง คนยังมีหรือเจ้าของกิจการต่าง ๆ ทนสภาพในเมืองไม่ได้ต่างพากันย้ายไปอยู่ชานเมือง และเดินทางเข้ามาทำงานในเมืองแบบเข้าไปเย็นกลับ นี่เป็นลักษณะของเมืองในยุโรปและอเมริกาเหนือ แต่สำหรับประเทศอาณานิคมทั่วโลก ซึ่งมีความสัมพันธ์กับประเทศมหาอำนาจในลักษณะที่เป็นแหล่งทรัพยากรและเป็นตลาดระบายสินค้า เมืองในอาณานิคมเหล่านี้จึงเป็นเสมือนประตูเปิดสู่ดินแดนชนบทในอาณานิคมเพื่อให้จักรวรรดิต่าง ๆ สามารถโยกย้ายทรัพยากรผ่านเมืองใหญ่ออกไปสู่ประเทศมหาอำนาจได้โดยสะดวก ตัวอย่างของเมืองที่เป็นประตูสู่อาณานิคมนี้ เช่น Calcutta, Bombay, Madras ในอินเดีย เมืองเทียนจิน เซี่ยงไฮ้ กวางตุ้ง หางโจวในจีน เมือง San Francisco ในสหรัฐอเมริกา เมือง Rio de Janeiro ในบราซิล เมือง Mebonur Sydney ในออสเตรเลีย

สำหรับในยุคต่อมา คือเมืองในยุคสมัยใหม่ซึ่งเกิดขึ้นและเพิ่มจำนวนเพิ่มขนาดอย่างมากในตอนต้นของศตวรรษที่ 20 ในช่วงเศรษฐกิจตกต่ำทั่วโลกมีการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีในการผลิต มีการใช้พลังงานจากน้ำมันปิโตรเลียม มีการใช้รถยนต์ที่สันดาปภายในตัวเครื่องทดแทนการใช้ไอน้ำ ถ่านหิน และการใช้รถไฟในสมัยอุตสาหกรรม เมื่อมีการใช้รถยนต์ มีการสร้างถนนใหม่ ๆ สิ่งนี้ส่งผลกระทบต่อ การเติบโตของเมืองใหญ่ในศตวรรษที่ 20 ความแออัดของเมืองซึ่งมีมาตั้งแต่ศตวรรษที่แล้ว ทำให้อุตสาหกรรมในศตวรรษที่ 20 ย้ายออกไปตั้งอยู่ตามชานเมืองหรือไปตั้งอยู่นอกเมือง โดยตั้งอยู่ตามแนวถนนสายใหญ่ ผู้คนก็อพยพออกจากเมืองไปอยู่ที่ชานเมืองมากขึ้น เกิดพื้นที่ใหม่ที่เรียกว่า ชานเมือง หรือ

suburb ที่เป็นเช่นนี้เพราะว่าที่ดินในเมืองมีราคาแพง ความเป็นอยู่แออัด ในขณะที่พื้นที่ที่ชานเมืองราคาถูกกว่า มีบริเวณมากกว่า คนจึงนิยมไปอยู่ชานเมืองมากขึ้น

หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 เศรษฐกิจเริ่มฟื้นตัว การคมนาคมขนส่งสะดวกมากขึ้น ผู้คนย้ายออกไปนอกเมืองมากขึ้น และเดินทางเข้ามาทำงานในเมืองแบบเข้าไปเย็นกลับ พื้นที่เมืองจึงแผ่ขยายออกไปอย่างมาก รูปแบบการขยายตัวของเมืองมีทั้งการแผ่ขยายเป็นผืนใหญ่ต่อกัน มีทั้งแบบกระจุกกระจาย เป็นหย่อม ๆ รวมทั้งมีรูปแบบใหม่ก็คือเมืองใหญ่ ๆ หลาย ๆ เมืองแผ่ขยายพื้นที่มาเชื่อมต่อกัน เรียกว่า megalopolis ซึ่งเห็นได้ชัดเจนมากในพื้นที่ชายทะเลฝั่งตะวันออกเฉียงเหนือของสหรัฐอเมริกามหานครจำนวนมากก็เติบโตขึ้นมาในช่วงนี้

สำหรับประเทศพัฒนาแล้วมีปรากฏการณ์ใหม่ที่สวนกระแสการกลายเป็นเมืองเรียกว่า Counter Urbanization เป็นปรากฏการณ์ที่คนในเมืองลดลงเพราะอพยพออกไปตั้งบ้านเรือนในชนบท

สำหรับประเทศโลกที่สาม การพัฒนาประเทศในลักษณะที่เน้นการพัฒนาเศรษฐกิจในบางพื้นที่ และไม่สามารถกระจายความเจริญไปยังในชนบทอย่างทั่วถึงทำให้เกิดการพัฒนาเมืองบางเมืองกลายเป็นมหานครขนาดใหญ่ ใหญ่กว่าเมืองอื่นๆ หลายเท่า เรียกว่าเอกนคร หรือเมืองโตเดี่ยว หรือ Primate City ตัวอย่างเช่น กรุงเทพมหานครมีขนาดใหญ่กว่าเมืองที่ใหญ่เป็นอันดับสองหลายสิบเท่า เมืองโตเดี่ยวในประเทศอื่นๆ ก็มี เช่น มะนิลาในฟิลิปปินส์ เมืองจาร์กาต้าในอินโดนีเซีย เมืองเม็กซิโกซิตี ในประเทศเม็กซิโก

ในช่วง 20-30 ปีที่ผ่านมายังเกิดปรากฏการณ์แบบใหม่ขึ้นอีกในโลกที่สาม คือเกิดรูปแบบการกลายเป็นเมืองแบบใหม่ รูปแบบการกลายเป็นเมืองแบบเดิม เป็นการขยายตัวจากพื้นที่เมืองเดิมออกไปรอบ ๆ ไม่ว่าจะขยายตามแนวถนนหรือเป็นหย่อม ๆ ก็ตาม การเติบโตดังกล่าวจะโตออกจากเมืองเพียงเมืองเดียว เช่น การขยายตัวของเมืองเซียงใหม่ไปในทิศทางต่าง ๆ การขยายตัวแบบนี้เรียกว่า City-Based Urbanization แต่รูปแบบการกลายเป็นเมืองแบบใหม่ที่สังเกตได้ในช่วง 20-30 ปีนี้ เกิดขึ้นทั่วทั้งภูมิภาค คือทั้งภูมิภาคกำลังจะกลายเป็นเมืองไปพร้อม ๆ กัน เรียกว่า Region-Based Urbanization ปรากฏการณ์นี้สังเกตได้ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ก็กำลังมีปรากฏการณ์นี้ อย่างเช่น ปริมาณของกรุงเทพมหานคร ปริมาณของจาร์กาต้า และปริมาณของมะนิลา อิทธิพลของมหานครเหล่านี้แผ่ขยายไปครอบคลุมพื้นที่ไกลถึง 100 ก.ม จากใจกลางมหานคร เช่น อิทธิพลของกรุงเทพมหานครแผ่ไปไกล 100 ก.ม. ครอบคลุมพื้นที่ 13 จังหวัด ทั้ง 13 จังหวัดมีการพัฒนาไปในลักษณะที่คล้ายเมืองมากขึ้น จังหวัดเหล่านี้ถูกจัดว่าเป็นพื้นที่ชนบทมาก่อน แต่เดี๋ยวนี้ไม่ใช่ชนบทแท้ ๆ อีกต่อไปแล้วมีลักษณะครึ่ง ๆ กลาง ๆ เป็นพื้นที่กึ่งเมืองกึ่งชนบท ดังนั้นเส้นแบ่งระหว่างความเป็นชนบทกับความเป็นเมืองเริ่มเลือนลาง ชนบทไม่ได้เป็นที่อยู่ของเกษตรกรอีกต่อไป ชนบทมีผู้ที่ทำงานในภาคเกษตรน้อยลง

มีผู้คนที่ทำงานนอกระบบมากกว่าผู้ที่ทำงานในระบบ การใช้ที่ดินจะปะปนกัน เรือกล่นไรรานาที่เคยติดต่อกันเป็นผืนใหญ่กลับปะปนไปกับโรงงาน บ้านจัดสรร ห้องแถว และสนามกอล์ฟ ชีวิตของผู้คนในพื้นที่กึ่งเมืองกึ่งชนบทที่ไม่ได้อยู่ติดกับพื้นที่เดียวอีกต่อไป แต่มีการเดินทางประจำวันไกล ๆ เพื่อไปทำงานแบบเข้าไปเย็นกลับ สาเหตุที่เกิดภูมิภาครวมที่กำลังจะกลายเป็นเมืองขนาดมหึมา หรือ Extended Metropolitan Area ขึ้น มีหลายประการ คือมีการขยายตัวของอุตสาหกรรมส่งออกอย่างรวดเร็ว โรงงานจึงย้ายออกจากเมืองมาสู่ชนบทเพื่อแสวงหาแรงงานราคาถูกจากชนบท การพัฒนาการคมนาคมขนส่งที่สะดวกสบายและรวดเร็ว ทำให้ไม่จำเป็นต้องตั้งโรงงานในเมืองอีกต่อไป เมื่อมีโรงงานตั้งในชนบทก็เกิดการพัฒนาดินในด้านอื่น ๆ ตามมา เช่น หอพักคนงาน บ้านจัดสรร ร้านค้า เกิดชุมชนใหม่ ๆ มีผู้คนพลุกพล่านมากขึ้น ผู้คนในพื้นที่กึ่งเมืองกึ่งชนบทมาจากทั่วสารทิศ มาอยู่คละปะปนกัน เกษตรกรเจ้าถิ่นพบว่าตนเองกลับมีชีวิตอยู่ใกล้ ๆ กับนิคมอุตสาหกรรม สนามกอล์ฟ ชุมชนแออัด หอพักคนงาน โอกาสในการทำงานก็เปิดกว้าง และหลากหลายมากขึ้น มีทั้งอาชีพในภาคเกษตรกรรม และอาชีพนอกภาคเกษตรกรรม ผู้คนจากชนบทห่างไกลอพยพมาหางานทำในเมือง เดียวนี้ก็ไม่จำเป็นต้องเข้าเมืองอีกต่อไปแล้ว แต่สามารถหางานทำได้ในพื้นที่กึ่งเมืองกึ่งชนบทแทน คนงานในโรงงานในพื้นที่กึ่งเมืองกึ่งชนบทส่วนมากเป็นผู้หญิง นอกจากคนจะหางานทำในพื้นที่กึ่งเมืองกึ่งชนบทแล้ว คนในพื้นที่นี้บางส่วนก็เดินทางไปหางานทำในเมืองแบบเข้าไปเย็นกลับด้วย

นอกจากชีวิตของคนในพื้นที่กึ่งเมืองกึ่งชนบทจะเปลี่ยนไป ชีวิตของคนในเมืองสมัยใหม่ก็ยังคงเปลี่ยนไปอีกด้วย ทั้งในด้านลบและด้านบวก ในด้านลบการเดินทางจากบ้านไปทำงานใช้เวลานานขึ้น เดินทางไกลขึ้น การจราจรก็คับคั่ง รถติด ชาวเมืองต้องตื่นแต่เช้า ออกจากบ้านไปทำงาน ใช้ชีวิตในท้องถนนหลายชั่วโมง และกลับบ้านยามค่ำมืด สมาชิกครอบครัวไม่พร้อมหน้าพร้อมตาเหมือนแต่ก่อน หลายคนต้องไปพักที่อื่นด้วยความจำเป็นด้านภาระงาน และกลับมาพักที่บ้านในวันเสาร์อาทิตย์ พ่อแม่ลูกแยกย้ายกันไป ในเวลากลางวัน ลูกบางคนไม่ค่อยได้พบหน้าพ่อหรือแม่ เพราะว่ากลับไปก่อนพ่อแม่กลับบ้าน สำหรับคนบางกลุ่มที่มีเงินก็จะย้ายตัวเองไปเช่าคอนโดมิเนียมกลางเมือง เพื่อแก้ปัญหาการเดินทาง ส่วนคนที่ใช้แรงงานในเมือง พ่อค้ารายย่อย และผู้ด้อยโอกาสในสังคมมักอาศัยอยู่ตามอาคารสงเคราะห์ แฟลต ชุมชนแออัด หรือไปอยู่ตามพื้นที่สาธารณะ เช่น ใต้สะพาน ข้างถนน ข้างคลอง หรือใช้ชีวิตอยู่ไม่ไกลจากกองขยะ เพื่อจะได้เก็บหาของไปขาย ทั้งนี้เพราะว่าที่ดินมีราคาแพงเกินกว่าที่ประชาชนเหล่านี้จะซื้อหาสร้างบ้านได้ จึงต้องอาศัยอยู่ตามพื้นที่สาธารณะดังกล่าว นอกจากนั้นสภาพแวดล้อมในเมืองก็ยังเสื่อมโทรม มีปัญหาโรคติดต่อ ฝุ่น น้ำเสีย อากาศเสีย และขยะ ส่งผลต่อสุขภาพของชาวเมืองอย่างมาก ตัวอย่างเช่น คนกรุงเทพฯ มีความเครียดสูง และคนกรุงเทพฯ จำนวนไม่น้อยเป็นโรคภูมิแพ้

อย่างไรก็ตามเมืองก็ยังมีด้านดีอยู่ด้วย ไม่ใช่ว่ามีแต่ด้านลบอย่างเดียว เมืองเป็นศูนย์กลางการศึกษา เป็นแหล่งข้อมูลข่าวสาร เป็นแหล่งศิลปวัฒนธรรม เป็นแหล่งสินค้าบริการที่ผู้ประกอบการสามารถซื้อ

หามาได้สะดวกในแง่ความสัมพันธ์ของคนในสังคมเมือง มีผู้กล่าวว่า คนในเมืองต่างคนต่างอยู่ ต่างแก้ปัญหาเอาตัวรอด ตัดช่องน้อยแต่พอดัว อย่างไรก็ตามในระยะหลังเราเริ่มเห็นการรวมตัวของคนในเมือง เพื่อทำกิจกรรมที่สนใจร่วมกันหรือเพื่อแก้ปัญหาบางอย่างร่วมกัน เริ่มมีการพัฒนาไปสู่ความเป็นชุมชนมากขึ้น ตัวอย่างเช่น ชุมชนที่รวมตัวกันเพราะความสนใจในด้านศาสนาและความเชื่อบางประการ เช่น กลุ่มผู้ที่เคารพเจ้าแม่กวนอิม กลุ่มผู้ที่เคารพเสด็จพ่อ ร.5 นอกจากนี้ยังมีชุมชนที่รวมตัวกันด้วยเหตุผลด้านสุขภาพ เช่น กลุ่มขี่จักรยานเพื่อสุขภาพ กลุ่มชีวิต กลุ่มพลังจักรวาล และยังมีชุมชนที่รวมตัวกันด้วยเหตุผลด้านการรณรงค์เพื่อสิ่งแวดล้อมของเมืองที่ดีขึ้น อย่างเช่น ชุมชนถนนพระอาทิตย์รวมตัวกันเพื่อรักษาอาคารสำคัญ ๆ พื้นที่สุขภาพแวดล้อมของกรุงรัตนโกสินทร์ ชุมชนเยาวราชร่วมมือกันปิดถนนเพื่อขายของในวัน ชุมชนบ้านครัวร่วมมือกับนักธุรกิจต่อต้านโครงการสร้างทางด่วนผ่านที่อยู่อาศัยของเขา และยังมีชุมชนที่เข้มแข็งมากอีกชุมชนหนึ่งคือ ชุมชน จส.100 ซึ่งช่วยกันแจ้งข่าวจรรยาผ่านวิทยุเพื่อให้ประชาชนที่สัญจรไปมาในกรุงเทพมหานครหลีกเลี่ยงการจราจรติดขัดในบางพื้นที่ หรือเพื่อชี้ว่ายังมีเส้นทางจราจรที่ปลอดภัยโปร่งตรงไหนบ้าง จะเห็นได้ว่าคนในเมืองเริ่มรวมตัวกันเป็นชุมชนเฉพาะกิจมากขึ้น ดังนั้นชีวิตชาวเมืองสมัยใหม่จึงเต็มไปด้วยความหลากหลาย มีทั้งด้านบวกและด้านลบ